

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“БЮДЖЕТНА СИСТЕМА”
(для бакалаврів)

МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено кандидатом технічних наук, доцентом кафедри фінансів і статистики *Г. М. Черномаз*

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і статистики (протокол № 17 від 13.05.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Черномаз Г. М. Навчальна програма дисципліни “Бюджетна система” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 26 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Бюджетна система”, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Державні фінанси є основою економічного життя держави і зростання матеріального добробуту населення. Переважна більшість державних фінансових ресурсів зосереджується в бюджетах різних рівнів, які створюють бюджетну систему держави. Бюджет — важливий інструмент впливу на розвиток економіки і соціальної сфери. За його допомогою держава, здійснюючи розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту, може змінювати структуру виробництва, впливати на результати господарювання, здійснювати соціальні перетворення. В умовах переходу до ринку бюджет є основним інструментом регулювання соціально-економічних процесів.

Метою викладання дисципліни “Бюджетна система” є формування у майбутніх фахівців з фінансів спеціальних теоретичних знань щодо функціонування бюджетної системи України, сутності бюджетних відносин і характеру їх впливу на суспільство для забезпечення ефективного управління бюджетом і фінансовою діяльністю держави в цілому.

Завдання вивчення дисципліни “Бюджетна система”:

- усвідомити економічну природу, сутність, призначення і роль бюджету; особливості його функціонування у демократичному суспільстві;
- опанувати засади бюджетного устрою і принципи побудови бюджетної системи;
- здобути теоретичні і практичні знання щодо методів і джерел формування доходів бюджету та напрямів і форм фінансування видатків;
- усвідомити сутність і завдання бюджетної політики як важливої сфери діяльності держави;
- опанувати етапи бюджетного процесу, основи бюджетного планування і прогнозування;
- ознайомитися з методикою визначення обсягів бюджетних видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави;
- сформувати знання з питань державного кредиту та управління державним боргом;
- опанувати механізм організації виконання бюджетів;
- набути практичних навичок здійснення розрахунків і аналізу статистичних даних, пов'язаних з бюджетом.

Місце та значення в навчальному процесі. Навчальна дисципліна “Бюджетна система” є нормативною для підготовки бакалаврів з економіки за фахом “Фінанси”. Дисципліна має теоретико-прикладний характер: у теоретичному плані вона повинна поглибити фундаментальні знання щодо макроекономічної сфери фінансової системи – державних фінансів; у прикладному – закласти базові знання з методики бюджетної роботи та сформувані навички здійснення розрахунків показників бюджету. Навчальним планом передбачено вивчення курсу “Бюджетна система” на лекціях, семінарських і практичних заняттях, шляхом самостійної роботи студентів, проведення індивідуально-консультативної роботи. Питання з дисципліни включаються до тестів і комплексних кваліфікаційних завдань до державного іспиту з фаху.

Міжпредметні зв'язки. Вивчення дисципліни ґрунтується на засвоєнні загальної теорії фінансів та оволодінні блоком економічних дисциплін, таких як “Основи економічної теорії”, “Макроекономіка”, “Мікроекономіка”, “Гроші та кредит”, “Статистика”, а також передє вивченню “Бюджетного менеджменту”, “Податкової системи України”.

Форми контролю знань: усне опитування, контрольні роботи, перевірка конспектів, перевірка завдань для самостійної роботи, тестування, написання диктантів на знання термінів, письмове опитування, колоквіум.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН **дисципліни** **“БЮДЖЕТНА СИСТЕМА”**

№ пор.	Назва змістовного модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Бюджетна система і бюджетний устрій
1	Теоретичні основи бюджету
2	Бюджетна система і бюджетний устрій
	Змістовий модуль II. Бюджетна політика і бюджетний механізм. Бюджетний процес
3	Бюджетна політика

1	2
4	Бюджетний механізм
5	Бюджетний процес і бюджетні процедури
	Змістовий модуль III. Державний і місцеві бюджети України
6	Державний бюджет України. Система доходів і видатків Державного бюджету
7	Місцеві бюджети України. Система доходів і видатків місцевих бюджетів
8	Міжбюджетні відносини
	Змістовий модуль IV. Видатки бюджету України
9	Видатки бюджету на економічну діяльність держави, науку, оборону та управління
10	Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу
	Змістовий модуль V. Державний кредит. Державний борг. Казначейська система України
11	Державний кредит. Державний борг і його обслуговування
12	Казначейська система України
Разом годин: 180	

ЗМІСТ
дисципліни
“БЮДЖЕТНА СИСТЕМА”

Змістовий модуль I. Бюджетна система і бюджетний устрій

Тема 1. Теоретичні основи бюджету

Визначення бюджету. Економічна сутність бюджету. Функції бюджету. Бюджет – конкретна форма реалізації функцій держави. Бюджет держави як економічна категорія. Роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах у суспільстві. Взаємозалежність ВВП та бюджету. Бюджетна централізація ВВП та її межі. Об’єктивна тенденція до зростання бюджетної централізації ВВП, чинники, що протидіють цій тенденції. Фінансові суперечності у суспільстві, пов’язані з формуванням бюджету, та способи їх розв’язання. Забезпечення оптимальності пропорцій розподілу і перерозподілу ВВП. Поточний бюджет і бюджет розвитку. Стан бюджету: рівновага доходів і видатків; бюджетний надлишок; бюджетний дефіцит. Фактори, що визначають стан бюджету. Бюджетний вплив на забезпечення економічного та соціального розвитку країни. Бюджет як основний фінансовий план держави. Правовий характер бюджету як фінансового плану, його чинники. Взаємозв’язок бюджету з планом економічного та соціального розвитку й іншими фінансовими планами. Бюджет як фінансова база діяльності органу відповідного рівня та органу місцевого самоврядування. Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної й міжнародної політики держави. Провідне місце бюджету в системі регулювання економіки держави, створення сприятливого фінансового середовища для розвитку ринкових відносин, забезпечення макроекономічної рівноваги.

Література: основна [2; 13; 15; 21; 26; 28; 29; 31; 33; 38; 40];
додаткова [54; 56]

Тема 2. Бюджетна система і бюджетний устрій

Історія становлення бюджетної системи в Україні. Адміністративно-територіальний поділ як основа побудови бюджетної системи України. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи, їх співвідношення. Основи бюджетного устрою. Структура бюджетної системи

України, її принципи. Зведений бюджет, його призначення. Види зведених бюджетів. Загальний і спеціальний фонди бюджету. Роль і значення бюджетних відносин у зміцненні економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань. Бюджетна класифікація, її правове і організаційне значення. Управління бюджетною системою. Апарат управління на різних рівнях, його характеристика. Права, обов'язки, функції і завдання фінансових органів з управління бюджетами. Бюджетні правовідносини: об'єкти, суб'єкти, норми бюджетного права. Склад бюджетного законодавства. Бюджетний кодекс України.

Література: основна [1–3; 12; 13; 15; 16; 21; 26; 28; 31; 33; 40];
додаткова [34; 56; 58]

Змістовий модуль II. Бюджетна політика і бюджетний механізм. Бюджетний процес

Тема 3. Бюджетна політика

Бюджетна політика, її зміст і мета. Взаємозв'язок бюджетної політики з економікою. Порядок визначення основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період. Бюджетна стратегія, бюджетна тактика. Вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на бюджетну політику держави. Науковий підхід до розроблення бюджетної політики. Завдання бюджетної політики. Головні напрями бюджетної політики. Характеристика основних напрямів бюджетної політики щодо доходів, видатків, фінансового забезпечення інвестицій, соціального захисту населення. Бюджетна політика у вирішенні проблем сприяння процесу макроекономічної стабілізації та структурної перебудови економіки, подальшому вдосконаленню податкової політики та взаємовідносин центральних і регіональних органів влади.

Література: основна [1–3; 11–16; 19–24; 26; 28; 31; 33; 37; 40];
додаткова [1; 7; 11; 13; 15; 16; 25; 29; 32; 33; 39; 67]

Тема 4. Бюджетний механізм

Бюджетний механізм, форми і методи мобілізації і використання фінансових ресурсів. Економічна сутність бюджетного механізму.

Призначення бюджетного механізму. Кількісна та якісна характеристики бюджетного механізму. Структура бюджетного механізму. Ефективність бюджетного механізму. Роль бюджетного механізму у регулюванні економічних і соціальних процесів у державі. Основні функції бюджетного планування. Об'єкт і сфера бюджетного планування. Принципи і методи бюджетного планування. Програмно-цільове планування бюджету, його етапи; принципи розроблення і виконання програм. Бюджетне прогнозування, його основні методи та завдання. Бюджетне регулювання, його призначення і форми. Бюджетне регулювання — складова бюджетного планування. Принципи бюджетного регулювання. Правова основа бюджетного регулювання.

Література: основна [1–3; 12; 13; 15; 16; 21; 26; 28; 33–35; 37–41]

Тема 5. Бюджетний процес і бюджетні процедури

Сутність бюджетного процесу, його стадії. Учасники бюджетного процесу та їх повноваження. Бюджетний період. Порядок складання проекту бюджету. Інструкції з підготовки бюджетних запитів. Розроблення бюджетного запиту. Аналіз бюджетних запитів і розробка пропозицій проекту закону про Державний бюджет. Правила оформлення проекту закону про Державний бюджет України. Роль і завдання Міністерства фінансів у складанні проекту зведеного бюджету України. Складання проектів місцевих бюджетів. Вихідна інформація для складання проекту бюджету. Порядок і терміни складання проекту бюджету. Розгляд проекту Державного бюджету в Кабінеті Міністрів України. Подання проекту бюджету до Верховної Ради України. Підготовка проекту закону про Державний бюджет України та його розгляд. Порядок внесення змін і доповнень до проекту бюджету. Прийняття закону про Державний бюджет України. Бюджетні призначення в разі несвоєчасного прийняття закону. Організація виконання Державного бюджету. Бюджетний розпис. Внесення змін до Закону. Захищені статті видатків бюджету. Звіт про виконання Державного бюджету. Складання, розгляд, затвердження, виконання місцевих бюджетів.

Література: основна [1–5; 12; 13; 15; 16; 21; 26; 28; 30; 31; 33; 37; 40];
додаткова [14; 17; 49; 74]

Змістовий модуль III. Державний і місцеві бюджети України

Тема 6. Державний бюджет України. Система доходів і видатків Державного бюджету

Державний бюджет як економічна категорія, його об'єктивний характер. Об'єкти та суб'єкти бюджетних відносин. Фактори, що обумовлюють формування і використання Державного бюджету в Україні: економічні, політичні, соціальні. Роль Державного бюджету в регулюванні економіки, реалізації загальнодержавних цільових програм та інших видатків загальнодержавного значення. Роль і місце Державного бюджету у фінансово-кредитному механізмі. Взаємозв'язок бюджету з галузевими фінансовими планами. Бюджет у системі фінансового забезпечення потреб соціально-економічного розвитку, фінансового регулювання. Його роль у сукупності економічних методів управління економікою держави.

Державний бюджет як головний фінансовий план держави. Основні характеристики бюджету. Економічний зміст, форми і методи формування доходів бюджету.

Зміст видатків Державного бюджету України. Резервний фонд Кабінету Міністрів України. Обігова касова готівка та її використання. Методи бюджетного планування та прогнозування видатків бюджету. Правова основа планування бюджетних видатків та їх розподілу між бюджетами різних рівнів. Завдання фінансових органів щодо підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

Література: основна [1–5; 7; 9; 12; 13; 15; 16; 21; 23; 26; 27; 28; 31; 33; 37; 40];
додаткова [23; 24; 35; 45; 48; 57; 68]

Тема 7. Місцеві бюджети України. Система доходів і видатків місцевих бюджетів

Місцеві бюджети як економічна категорія. Структура місцевих бюджетів. Взаємозв'язок державного і місцевих бюджетів. Місцеві бюджети — важливий і складний елемент бюджетної системи держави. Роль місцевих бюджетів у бюджетній системі України. Поточний бюджет і бюджет розвитку. Перерозподіл функцій між місцевими та державним бюджетами. Забезпечення принципу самостійності в розробці і використанні бюджетів всіх рівнів. Доходи місцевих бюд-

жетів, джерела їх формування. Особливості формування видатків місцевих бюджетів. Критерії розмежування видатків між місцевими бюджетами. Особливості розподілу видатків за видами бюджетів залежно від повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Принципи розподілу видатків між бюджетами. Видатки, що здійснюються з місцевих бюджетів та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Видатки місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

Література: основна [2–5; 7; 9; 12; 13; 15; 16; 18; 21; 23; 26–28; 31; 33; 37; 40];
додаткова [2; 4; 8–10; 12; 13; 20; 24; 26; 35–37; 43; 45; 48; 51; 57; 59–61; 63; 64; 68]

Тема 8. Міжбюджетні відносини

Поняття та мета міжбюджетних відносин. Види видатків на здійснення повноважень. Джерела здійснення видатків бюджетів. Відповідальність за здійснення видатків. Передача державою права на здійснення видатків. Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами. Розмежування видатків між бюджетами.

Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості, їх використання та розрахунок. Коригуючі коефіцієнти фінансових нормативів бюджетної забезпеченості. Міжбюджетні трансферти, їх види, порядок надання. Дотація вирівнювання, субвенція. Формула розподілу міжбюджетних трансфертів. Індекс відносної податкоспроможності. Коефіцієнт вирівнювання. Міжбюджетні трансферти між місцевими бюджетами. Порядок надання міжбюджетних трансфертів.

Література: основна [2; 3; 6; 9; 12; 13; 15; 21; 26; 28; 31; 33; 37; 40];
додаткова [2; 8; 9; 22; 26; 30; 31; 53; 64; 72; 73]

Змістовий модуль IV. Видатки бюджету України

Тема 9. Видатки бюджету на економічну діяльність держави, науку, оборону та управління

Роль держави у забезпеченні макроекономічної стабілізації та економічного зростання. Форми державного впливу на розвиток еко-

номіки. Регуляторна політика і бюджетні інструменти фінансового регулювання економічного циклу. Завдання, засади і методологічні основи прямого державного фінансування економіки. Склад видатків на економічну діяльність держави. Напрямки і форми бюджетного фінансування економіки. Кошторисне фінансування як основна форма бюджетного фінансування. Основи кошторисного планування та фінансування, види кошторисів, їх структура. Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Відомча система фінансування та фінансування інвестиційних проєктів. Підприємствам з бюджету. Дотація збитковим підприємствам. Шляхи фінансового оздоровлення державного сектора. Видатки бюджету на науку. Організація наукових досліджень і джерела їх фінансування. Фінансування фундаментальних досліджень у наукових установах Національної академії наук України, у відомчих наукових закладах та вищих навчальних закладах.

Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. Воєнна доктрина країни та її вплив на рівень і розмір видатків на оборону. Склад видатків на оборону, порядок їх планування і фінансування.

Видатки бюджету на державне управління, їх склад. Утримання органів законодавчої і виконавчої влади. Видатки на судові органи і прокуратуру. Видатки на правоохоронні органи. Видатки на утримання податкової адміністрації та митних органів. Порядок планування і фінансування видатків бюджету на управління.

Література: основна [1–5; 7; 12; 15; 21; 22; 26; 28; 31; 33; 37; 40];
додаткова [3; 15; 16; 18; 19; 41; 42; 50]

Тема 10. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу

Форми і види соціального захисту населення. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення, їх роль в умовах переходу до ринкової економіки. Форми і методи фінансового забезпечення соціальної сфери. Соціальні державні цільові фонди. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери. Основи кошторисного фінансування, його принципи. Нормування видатків, види норм. Кошторис, його форма, зміст та види кошторисів.

Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Бюджетні заклади освіти, особливості організації їх діяльності. Складання кошторису загальноосвітньої школи. Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. Бюджетні заклади охорони здоров'я. Складання і перевірка кошторису медичних установ. Бюджетне фінансування вищої освіти. Особливості кошторисного планування у вузах.

Бюджетне фінансування закладів культури, склад видатків. Особливості кошторису бібліотек, будинків культури та інших культурно-освітніх закладів. Фінансування преси, радіо, телебачення. Фінансування розвитку фізичної культури і спорту, роль бюджету в державній підтримці олімпійського руху. Адресні субсидії громадянам на житло і комунальні послуги. Види разової фінансової допомоги громадянам. Видатки бюджету на молодіжну політику.

Література: основна [1–5; 7; 12; 15; 21; 22; 26; 28; 31; 33; 37; 40];
додаткова [14; 21; 40; 42; 44; 46; 50; 55]

Змістовий модуль V. Державний кредит. Державний борг. Казначейська система виконання бюджету України

Тема 11. Державний кредит. Державний борг і його обслуговування

Державний кредит як специфічна форма фінансових відносин. Форми державного кредиту, їх призначення. Суб'єкти державного кредиту, їх класифікація. Бюджетний дефіцит як основний чинник державного кредиту. Роль і місце державного кредиту в покритті дефіциту бюджету. Передумови державного кредиту. Державні позики як основна форма державного кредиту. Класифікація видів державних позик. Державний борг, його структура. Внутрішній та зовнішній, поточний та капітальний державний борг. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Управління державним боргом.

Література: основна [2; 4; 7; 12; 15; 21; 26; 28; 33; 37; 40];
додаткова [5; 6; 27; 52; 62; 69]

Тема 12. Казначейська система України

Об'єктивна необхідність створення Державного казначейства. Організаційна структура системи Державного казначейства України та основні завдання казначейства. Розпорядник бюджетних коштів, їх підпорядкованість. Бюджетне призначення. Бюджетне асигнування. Казначейські принципи виконання бюджету. Єдиний казначейський рахунок. Субрахунки єдиного казначейського рахунка. Принципи управління єдиним казначейським рахунком.

Література: основна [2; 4; 8; 10; 12; 13; 15; 17; 21; 25; 28; 32; 36; 42];
додаткова [28; 38; 47; 65; 66; 71; 75]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Сутність бюджету як економічної категорії.
2. Роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах у суспільстві.
3. Роль бюджету у соціально-економічному розвитку держави.
4. Функції бюджету.
5. Зміст та сфера дії розподільчої функції бюджету.
6. Сутність контрольної функції бюджету.
7. Структура бюджету як основного фінансового плану.
8. Показники, що характеризують стан бюджету.
9. Поточний бюджет і бюджет розвитку.
10. Історичні аспекти формування бюджетної системи України.
11. Основи бюджетного устрою.
12. Структура бюджетної системи України.
13. Принципи побудови бюджетної системи України.
14. Сутність та ознаки єдності бюджетної системи.
15. Сутність та ознаки автономності бюджетів.
16. Складові зведеного бюджету України.
17. Складові зведених бюджетів: області, району, міста з районним поділом.
18. Сутність бюджетної класифікації і її призначення.
19. Класифікація доходів бюджету.
20. Класифікація видатків бюджету.
21. Класифікація фінансування бюджету.

22. Класифікація боргу.
23. Склад бюджетного законодавства.
24. Управління бюджетною системою.
25. Сутність і значення бюджетної політики.
26. Головні напрямки бюджетної політики.
27. Бюджетна стратегія, бюджетна тактика.
28. Структура бюджетного механізму.
29. Роль бюджетного механізму в регулюванні економічних і соціальних процесів у державі.
30. Сутність і значення бюджетного планування.
31. Основні функції і етапи бюджетного планування.
32. Принципи бюджетного планування.
33. Методи планування бюджету.
34. Основні завдання зведеного планування.
35. Адресне бюджетне планування.
36. Бюджетне прогнозування, його етапи.
37. Бюджетне регулювання.
38. Принципи бюджетного регулювання.
39. Методи бюджетного регулювання.
40. Склад техніко-економічного обґрунтування бюджету.
41. Форми регулювання бюджету.
42. Стадії бюджетного процесу, їх характеристика.
43. Бюджетний період.
44. Учасники бюджетного процесу.
45. Порядок і строки складання Державного бюджету.
46. Матеріали, що додаються до проекту закону про Державний бюджет.
47. Роль і завдання Міністерства фінансів у складанні проекту Державного бюджету.
48. Бюджетний запит.
49. Бюджетний розпис.
50. Складання проектів місцевих бюджетів.
51. Складання, розгляд, затвердження, виконання місцевих бюджетів.
52. Державний бюджет — центральна ланка в системі фінансових планів.
53. Роль Державного бюджету в економіці держави.

54. Фактори, що впливають на формування і використання Державного бюджету.
55. Взаємозв'язок бюджету з макроекономічними показниками.
56. Взаємозв'язок бюджету з галузевими фінансовими планами.
57. Доходи Державного бюджету.
58. Видатки Державного бюджету.
59. Завдання фінансових органів щодо підвищення ефективності використання бюджетних коштів.
60. Резервні фонди бюджетів
61. Сутність та роль місцевих бюджетів в бюджетній системі держави.
62. Доходи місцевих бюджетів.
63. Кошик доходів місцевого самоврядування.
64. Доходи бюджетів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.
65. Доходи бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.
66. Бюджет розвитку місцевих бюджетів.
67. Запозичення до місцевих бюджетів.
68. Видатки місцевих бюджетів.
69. Критерії розмежування видатків між бюджетами.
70. Видатки місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.
71. Видатки місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.
72. Міжбюджетні трансферти, їх сутність, значення, види.
73. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості, його призначення.
74. Дотація вирівнювання та її розрахунок.
75. Індекс відносної податкоспроможності, його сутність.
76. Основні напрямки соціально-економічних гарантій та заходи з їх забезпечення.
77. Видатки бюджету на економічну діяльність держави.
78. Видатки бюджету на фінансування розвитку науки.
79. Видатки бюджету на освіту, професійну підготовку кадрів.
80. Видатки бюджету на охорону здоров'я.
81. Видатки бюджету на оборону й управління.
82. Видатки бюджету на культуру і спорт

82. Кошторисне фінансування, його види і принципи.
83. Сутність державного кредиту, його форми і значення.
84. Державні позики, їх класифікація.
85. Внутрішні і зовнішні державні запозичення, їх доцільність і напрямки.
86. Державний борг та його структура.
87. Управління державним боргом.
88. Організаційно-правові засади створення Державного казначейства.
89. Єдиний казначейський рахунок.
90. Фінансування розпорядників коштів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Конституція України* // Закони України: В 11 т. / Верховна Рада України; Інститут законодавства. — К., 1997. — Т. 10. — С. 3 — 41.
2. *Бюджетний кодекс України*: Закон від 21 червня 2001 року № 2542-III // Уряд. кур'єр. — 2001. — № 131.
3. *Закон України* “Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні” від 05.02.1998 р. № 83/98-ВР.
4. *Закон України* “Про Рахункову палату Верховної Ради України” від 19 березня 1996 року № 93/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 43.
5. *Закон України* “Про міжбюджетні відносини між районним бюджетом та бюджетами територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань” від 01.07.04 № 1953-IV.
6. *Закон України* “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 24. — Розд. III.
7. *Постанова* Верховної Ради України “Про структуру бюджетної класифікації України”, прийнята 12.07.96 № 327 // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 42. — С. 584–601.
8. *Постанова* Кабінету Міністрів України і Національного банку України “Про впровадження казначейської системи виконання Державного бюджету” від 14.01.97 № 13.

9. *Постанова* Кабінету Міністрів України “Порядок розрахунку обсягу міжбюджетних трансфертів (дотацій вирівнювання, субвенцій та коштів, що передаються до бюджетів вищого рівня) та нормативи відрахувань від загальнодержавних податків і зборів” від 29.12.2000 № 1932.
10. *Наказ* Державного казначейства України “Про затвердження Положення про єдиний казначейський рахунок” від 26.06.02 № 122.
11. *Азаров М. Я., Ярошенко Ф. О., Бодров В. Г.* та ін. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: У 6 т. — Т. 5. Реформування міжбюджетних відносин і зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування. — К.: НДФІ, 2004. — 400 с.
12. *Азаров М. Я., Ярошенко Ф. О., Воронова Л. К.* та ін. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / За ред. М. Я. Азарова. — К.: НДФІ, 2004. — 536 с.
13. *Алексеев І. В., Ярошевич Н. Б., Чушак-Голобородько А. М.* Бюджетна система: Навч. посіб. — К.: Хай-Тек Прес, 2008. — 376 с.
14. *Аслунд А., Пасхавер О. та ін.* Пропозиції Президенту / Комісія “Блакитної стрічки”, UNDP, 2005. — 104 с.
15. *Булгакова С. О., Василенко Л. І., Єрмошенко Л. В., Александров В. Т., Недбаєва С. М.* Державні фінанси. Фінанси. Бюджетна система України. Т. 1. — К.: АВТ, 2004. — 389 с.
16. *Булгакова С. О., Єрмошенко Л. В.* Бюджетна система України: Опорний конспект лекцій. — К.: КНТЕУ, 2006. — 98 с.
17. *Булгакова С. О., Колодій О. Т.* Історія казначейської справи: Навч. посіб. — К.: КНТЕУ, 2002. — 137 с.
18. *Бураківський І. В., Зайчикова В. В.* Фінансова політика органів місцевого самоврядування: Навч. посіб. — К.: Нора-принт, 2003. — С. 56 — 82.
19. *Бюджетна* політика в контексті соціально-економічного розвитку України: У 6 т. / Редкол.: М. Я. Азаров та ін. — К.: НДФІ, 2004. — Т. 2. — 376 с.
20. *Бюджетна* політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України. — Т. 1. Пріоритети бюджетної політики та економічне зростання в Україні / Азаров М. Я., Ярошенко Ф. О., Геєць В. М. (кер. авт. кол.) та ін. — К.: НДФІ, 2004. — 640 с.

21. *Василик О. Д., Павлюк К. В.* Бюджетна система України: Підручник. — К.: ЦНЛ, 2004. — 544 с.
22. *Гальчинський А. С., Гець В. М.* та ін. Стратегія економічного та соціального розвитку України (2004 — 2015) “Шляхом європейської інтеграції” — К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. — 416 с.
23. *Державна фінансова політика та прогнозування доходів бюджету України* / Редкол.: М. Я. Азаров та ін. — К.: НДФІ, 2004. — 712 с.
24. *Засади формування бюджетної політики держави*: Наук. монографія / За ред. М. М. Єрмошенка. — К.: НАУ, 2003. — 284 с.
25. *Казначейська система виконання бюджету*: Підручник / За ред. С. О. Булгакової. — К.: КНТЕУ, 2005. — 417 с.
26. *Карлін М. І.* Державні фінанси України. Навч. посіб. — К.: Знання, 2008. — 348 с.
27. *Огонь Ц. Г.* Доходи бюджету України: теорія та практика: Монографія. — К.: КНТЕУ, 2003. — 580 с.
28. *Опарін В. М., Малько В. І., Кондратюк С. Я., Коломієць Г. Б.* Бюджетна система: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. — К.: КНЕУ, 2002. — 336 с.
29. *Опарін В. М.* Фінанси (Загальна теорія): Навч. посіб.—К.: КНЕУ, 2006. — 240 с.
30. *Павлюк К. В.* Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України: Монографія. — К., НДФІ, 2006. — 584 с.
31. *Пасічник Ю. В.* Бюджетна система України та зарубіжних країн: Навч. посіб. — К.: Знання-Прес, 2002. — 496 с.
32. *Петрашко П. Г., Чечуліна О. О.* та ін. Казначейська справа. — Т. 1. — К.: НВП “АВТ”. — 2004. — 288 с.
33. *Старостенко Г. Г., Булгаков Ю. В.* Бюджетна система: Навч. посіб. — К.: Центр навч. л-ри, 2006. — 240 с.
34. *Управління державними фінансами*: Навч. посіб. / За заг. ред. М. Я. Азарова. — К.: НДФІ, 2004. — 326 с.
35. *Федосов В., Опарін В, Сафонова Л. та ін.* Бюджетний менеджмент / За ред. В. Федосова. — К.: КНЕУ, 2004. — 864 с.
36. *Форкун І. В., Шацька В. М., Фролова Н. Л.* Основи казначейської справи: Навч. посіб. — Хмельницький: ТУП, 2003. — 335 с.
37. *Формування і функціонування бюджетної системи України*: Монографія / За заг. ред. А. А. Мазаракі. — К.: Книга, 2003. — 344 с.
38. *Чугунов І. Я.* Теоретичні основи системи бюджетного регулювання: Навч. посіб. — К.: НДФІ, 2005. — 2005. — 259 с.

39. *Чугунов І. Я.* Бюджетний механізм регулювання економічного розвитку. — К.: НІОС, 2003. — 488 с.
40. *Юрій С. І., Бескид Й. М.* Бюджетна система. — К.: Таксон, 2002. — 256 с.
41. *Юрій І., Дем'янишин В. Г., Буздуган Я. М.* Антологія бюджетного механізму: Монографія. — Тернопіль: Економ. думка, 2001. — 250 с.
42. *Юрій С. І., Стоян В. І., Мац М. Й.* Казначейська система: Підручник. — Т.: Карт-бланш, 2002. — 590 с.

Додаткова

1. *Азаров М. Я.* Формування бюджетної політики економічного зростання // *Фінанси України.* — 2006. — № 9. — С. 3–10.
2. *Азаров М. Я.* Роль органів місцевого самоврядування у вирішенні питань соціально-економічного розвитку // *Фінанси України.* — 2007. — № 3. — С. 3–14.
3. *Бобко А.* Про формування у складі державного бюджету України видатків на лісове і мисливське господарство та надходжень від його діяльності // *Економіка України.* — 2006. — № 5. — С. 11–19.
4. *Бойцун Н. Є.* Адаптація європейського досвіду управління місцевими фінансами в Україні // *Фінанси України.* — 2005. — № 5. — С. 6–12.
5. *Вахненко Т.* Концептуальні засади управління зовнішнім національним боргом України // *Економіка України.* — 2007. — № 1. — С. 14–24.
6. *Власюк В. Є.* Трансформація фінансово-кредитних систем перехідних економік // *Фінанси України.* — 2005. — № 1. — С. 4–9.
7. *Гончарук А. Г.* Вплив бюджетної політики на розвиток національної економіки // *Фінанси України.* — 2006. — № 12. — С. 33–40.
8. *Гушта О. В.* Порядок формування та виконання коштів місцевих бюджетів // *Фінанси України.* — 2005. — № 1. — С. 10–16.
9. *Дем'янишин В., Малярчук А.* Концептуальні засади місцевих бюджетів // *Світ фінансів.* — 2006. — № 1. — С. 5–18.
10. *Жемеренко Є. В.* Використання коштів місцевих бюджетів України // *Фінанси України.* — 2005. — № 8. — С. 12–19.
11. *Жибер Т. В.* Бюджетна політика України // *Фінанси України.* — 2005. — № 8. — С. 7–12.

12. *Зайчикова В. В.* Прогнозування доходів місцевих бюджетів у процесі міжбюджетного регулювання // *Фінанси України*. — 2007. — № 6. — С. 69–82.
13. *Зайчикова В. В.* Фінансова регіональна політика держави // *Фінанси України*. — 2005. — № 6. — С. 29–36.
14. *Запатріна І. В., Лебеда Т. Б.* Програмно-цільовий метод бюджетування у контексті стратегічного та середньострокового планування // *Фінанси України*. — 2006. — № 10. — С. 18–32.
15. *Запатріна І. В., Лебеда Т. Б.* Бюджетна політика стимулювання економічного зростання та механізми її реалізації // *Фінанси України*. — 2006. — № 4. — С. 38–46.
16. *Затонацька Т. Г.* Економіко-правові аспекти бюджетного інвестування в інноваційній сфері // *Фінанси України*. — 2007. — № 4. — С. 36–44.
17. *Затонацька Т. Г., Лаврентьєв М. М.* Впровадження середньострокового бюджетного планування як інструмент підвищення ефективності бюджетних видатків // *Фінанси України*. — 2007. — № 11. — С. 31–43.
18. *Затонацька Т. Г., Ставицький А. В.* Особливості бюджетного інвестування в Україні на сучасному етапі // *Фінанси України*. — 2006. — № 4. — С. 46–55.
19. *Захарін А. В.* Удосконалення механізму податкового регулювання сталого економічного розвитку // *Фінанси України*. — 2005. — № 2. — С. 92–100.
20. *Заєць В. М.* Роль платежів за землю у формуванні місцевих бюджетів // *Фінанси України*. — 2006. — № 10. — С. 32–40.
21. *Зятковський В. В.* Фінансове забезпечення бюджетних установ в умовах реорганізації сфери виробництва суспільних благ // *Фінанси України*. — 2006. — № 1. — С. 13–23.
22. *Ісмаїлов А. Б.* Міжбюджетні відносини та напрями їх удосконалення // *Фінанси України*. — 2004. — № 6. — С. 27–34.
23. *Каленський М. М.* Доходи Державного бюджету як дзеркало економіки держави // *Фінанси України*. — 2006. — № 9. — С. 10–18.
24. *Карлін М. І.* Фінанси зарубіжних країн. — К.: Кондор, 2004. — 384 с.
25. *Кириленко О. П.* Удосконалення практики розроблення бюджетних резолюцій // *Фінанси України*. — 2007. — № 2. — С. 3–13.

26. *Кліяненко Б., Гречана.* Використання моделі німецького бюджетного федералізму в Україні // Економіка України. — 2008. — № 6. — С. 48–58
27. *Колісник О.* Управління бюджетним дефіцитом // Світ фінансів. — 2005. — № 3–4. — С. 102–110.
28. *Кондратюк С. Я.* Послуги державного казначейства: сутність і тенденції розвитку // Фінанси України. — 2005. — № 1. — С. 16–25.
29. *Копилов В.* Моніторинг реалізації бюджетної стратегії та її коригування // Економіка України. — 2008. — № 3. — С. 33–40.
30. *Корчинський В. Є., Колодій С. Ю.* Оцінка економічної ефективності бюджетного вирівнювання // Фінанси України. — 2005. — № 5. — С. 12–20.
31. *Корчинський В. Є., Колодій С. Ю.* Удосконалення механізму розрахунку міжбюджетних трансфертів // Фінанси України. — 2004. — № 11. — С. 13–15.
32. *Кудряшов В. П.* Бюджетна резолюція: пропозиції з удосконалення // Фінанси України. — 2006. — № 12. — С. 21–32.
33. *Кудряшов В. П.* Засади бюджетної політики розвитку // Фінанси України. — 2007. — № 7. — С. 3–20.
34. *Кудряшов В. П., Сіленков Б. В.* Поняття бюджетної системи та її децентралізації // Фінанси України. — 2006. — № 8. — С. 25–32.
35. *Кульчицький М. І., Перун З. В.* Формування та виконання бюджету за програмно-цільовим методом // Фінанси України. — 2005. — № 2. — С. 78–84.
36. *Луїна І.* Формування місцевих бюджетів у контексті завдань адміністративно-територіальної реформи // Економіка України. — 2006. — № 1. — С. 23–32.
37. *Луїна І., Фролова Н.* Бюджетні доходи та податкові повноваження місцевих органів влади // Економіка України. — 2008. — № 6. — С. 37–48.
38. *Лучка А.* Казначейське обслуговування місцевих бюджетів: теоретичні основи та вітчизняна практика. — 2006. — № 1. — С. 18–31.
39. *Лютий І. О., Демиденко Л. М., Субботович Ю. Л.* “Бюджетна політика і стабільність соціально- економічного розвитку України” // Фінанси України. — 2006. — № 10. — С. 3–13.
40. *Ляхович Г. І., Ляхович У. І.* Фінансування соціальної сфери в умовах децентралізації економіки // Фінанси України. — 2006. — № 6. — С. 100–106.

41. *Медведєв Ю. Б., Семеніхін І. М., Голота О. П.* Фінансове забезпечення Збройних сил України в умовах реформування // *Фінанси України.* — 2006. — № 1. — С. 58–65.
42. *Мортиков В. В.* Бюджетне обмеження держави як об'єкт економічного аналізу // *Фінанси України.* — 2005. — № 1. — С. 25–29.
43. *Огонь Ц. Г.* Доходи місцевих бюджетів та напрями їх реструктуризації // *Фінанси України.* — 2006. — № 5. — С. 3–12.
44. *Огонь Ц. Г.* Бюджет освіти: підсумки та напрями вдосконалення. // *Фінанси України.* — 2007. — № 4. — С. 20–28.
45. *Огонь Ц. Г.* Доходи бюджету як домінанта фінансової стабільності держави // *Фінанси України.* — 2005. — № 6. — С. 19–29.
46. *Павлюк К. В.* Видатки бюджетів на розвиток людського капіталу як чинник економічного зростання // *Фінанси України.* — 2006. — № 9. — С. 30–47.
47. *Павлюк К. В.* Розвиток казначейської системи виконання державного бюджету // *Фінанси України.* — 2006. — № 2. — С. 78–91.
48. *Павлюк К. В.* Оцінка виконання бюджетних програм: результативні показники // *Фінанси України.* — 2005. — № 2. — С. 70–78.
49. *Павлюк К. В., Ахмед Т. В.* Багаторічне бюджетування в країнах ОЕСР та перспективи розвитку середньострокового бюджетного планування в Україні // *Фінанси України.* — 2006. — № 8. — С. 87–102.
50. *Павлюк К. В., Ахмед Т. В.* Концептуальні підходи до аналізу державних видатків // *Фінанси України.* — 2007. — № 8. — С. 73–91.
51. *Павлюк К. В.* Формування доходів місцевих бюджетів // *Фінанси України.* — 2006. — № 4. — С. 24–38.
52. *Пасічник Ю. В.* Методологічні підходи західної фінансової науки до проблем державного боргу // *Фінанси України.* — 2006. — № 4. — С. 83–91.
53. *Петкова Л. О., Задувайло Л. М.* Удосконалення системи міжбюджетних відносин у контексті адміністративно-територіальної реформи в Україні // *Фінанси України.* — 2006. — № 9. — С. 47–56.
54. *Пирожков С., Павлюк А.* Адміністративно-територіальна реформа в Україні: актуальні питання методології та практики // *Економіка України* — 2005. — № 7. — С. 4–15.
55. *Положенко Д. В.* Видатки бюджету на розвиток людського капіталу // *Фінанси України.* — 2006. — № 4. — С. 15–24.

56. *Полозенко Д. В.* Фінансова система України і бюджетний процес: сутність та шляхи їх удосконалення // *Фінанси України*. — 2006. — № 11. — С. 18–25.
57. *Рубан Н. І.* Концептуальні засади контролю за виконанням бюджетної програми // *Фінанси України*. — 2006. — № 8. — С. 7–12.
58. *Скидан О. В.* Удосконалення бюджетної класифікації витрат на аграрний сектор // *Фінанси України*. — 2006. — № 6. — С. 21–27.
59. *Слухай С. В., Здерка Н. Я.* Формування доходів місцевих бюджетів в контексті трансформації податкової системи // *Фінанси України*. — 2006. — № 5. — С. 12–20.
60. *Слухай С. В., Гончаренко О. В.* Зарубіжний досвід організації місцевих фінансів // *Фінанси України*. — 2006. — № 7. — С. 12–21.
61. *Слухай С. В., Гончаренко О. В.* Удосконалення формування доходів місцевих бюджетів в Україні // *Фінанси України*. — 2007. — № 8. — С. 63–73.
62. *Сова О. Ю.* Сутність та види дефіциту державного бюджету // *Фінанси України*. — 2005. — № 9. — С. 20–25.
63. *Старостенко Н. В.* Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості бюджету міста // *Економіка України*. — 2005. — № 9. — С. 38–48.
64. *Старостенко Н. В.* Методологія формування міжбюджетних трансфертів // *Фінанси України*. — 2005. — № 7. — С. 39–45.
65. *Стоян В. І.* Управління фінансовими ресурсами у системі казначейства // *Фінанси України*. — 2006. — № 7. — С. 21–30.
66. *Стоян В. І., Лучка А. В.* Розмежування повноважень між учасниками бюджетного процесу та організація взаємодії з ними органів державного казначейства // *Фінанси України*. — 2005. — № 12. — С. 42–52.
67. *Стукало Н. В.* Деякі аспекти формування фінансової політики України в умовах глобалізації // *Фінанси України*. — 2006. — № 1. — С. 24–30.
68. *Федосов В. М., Бабич Т. С.* Сутність і проблематика бюджетування і українські реалії // *Фінанси України*. — 2008. — № 1. — С. 3–24.
69. *Харазішвілі Ю., Любич О.* Про взаємозв'язок дефіциту бюджету та макроекономічних показників в Україні // *Економіка України*. — 2006. — № 6. — С. 31–41.

70. Чеберяко О. В. Фінансова підтримка місцевих бюджетів в умовах бюджетного унітаризму в Україні // Фінанси України. — 2005. — № 8. — С. 13–20.
71. Чечуліна О. О. Контроль бюджетних повноважень при виконанні бюджетів // Фінанси України. — 2007. — № 6. — С. 64–69.
72. Швець В. Про принципи удосконалення системи міжбюджетних відносин в Україні // Економіка України. — 2005. — № 3. — С. 32–36.
73. Швець В. Я. Концептуальні підходи до вдосконалення системи міжбюджетних відносин // Фінанси України. — 2005. — № 3. — С. 23–32.
74. Януль І. Є. Бюджетний процес в Україні та напрямки його вдосконалення // Фінанси України — 2005. — № 9. — С. 25–30.
75. Яременко Л. М. Казначейське обслуговування навчальних закладів // Фінанси України. — 2005. — № 4. — С. 19–24.

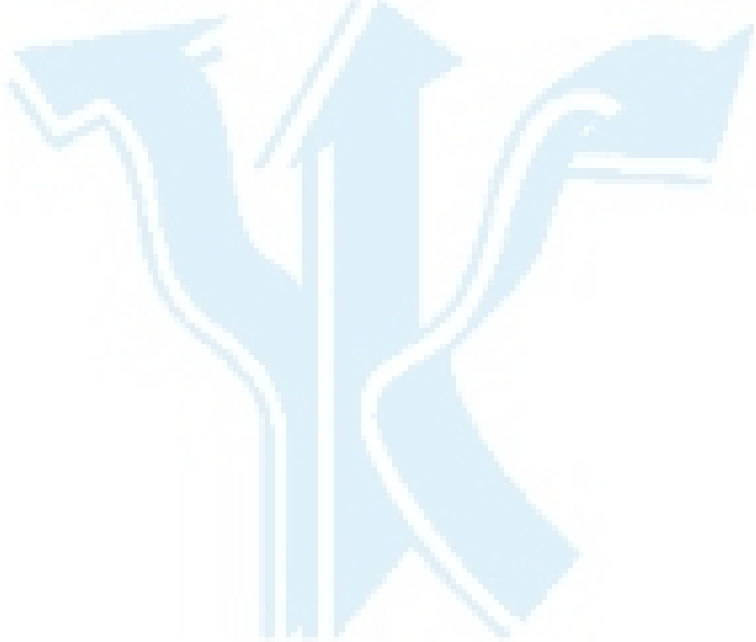
Періодичні видання

“Фінанси України”; “Економіка України”; “Економічний часопис”; “Финансы” (Росія); “Економист” (Росія); “Вісник Державної податкової служби”; “Вісник НБУ”; “Урядовий кур’єр”; “Відомості Верховної Ради України”.

Web — сторінки

1. Верховна Рада України — [http:// www. rada. gov. ua/](http://www.rada.gov.ua/)
2. Президент України — [http:// www. president. gov. ua/](http://www.president.gov.ua/)
3. Кабінет Міністрів України — [http:// www. kmu. gov. ua/control/](http://www.kmu.gov.ua/control/)
4. Міністерство економіки з питань європейської інтеграції України — [http:// www. me. gov. ua/](http://www.me.gov.ua/)
5. Міністерство фінансів України — [http:// www. minfin. gov. ua/](http://www.minfin.gov.ua/)
6. Національний банк України — [http:// www. bank. gov. ua/](http://www.bank.gov.ua/)
7. Державний комітет статистики України — [http:// www. ukrstat. gov. ua/](http://www.ukrstat.gov.ua/)
8. Державна податкова адміністрація України — [http:// www. sta. gov. ua/](http://www.sta.gov.ua/)
9. Рахункова палата України — [http:// www. ac-rada. gov. ua/main/asp](http://www.ac-rada.gov.ua/main/asp)
10. Комітет з питань бюджету Верховної Ради України — [http:// www. budget. gov. ua/](http://www.budget.gov.ua/)

11. Газета “Урядовий кур’єр” – щоденне видання органів державної виконавчої влади України – <http://uamedia.visti.net/uk/>
12. “Галицькі контракти” – видавничий дім – <http://www.gc.lviv.ua/>
13. “Голос України” – газета Верховної Ради України – <http://uamedia.visti.net/golos/>
14. Державне казначейство України – <http://www.kazna.dp.ua/>

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Бюджетна система”	4
Зміст дисципліни “Бюджетна система”	6
Питання для самоконтролю	13
Список літератури	16

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. Г. Рогузько*
Комп’ютерне верстання *А. М. Голянда*

Зам. № ВКЦ-4211

Формат 60x84/₁₆. Папір офсетний.

Друк ротатійний трафаретний. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, пр. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*